

ՆՈՐԻՆ ՍՈՒՐԲ ՕԾՈՒԹՅՈՒՆ ՎԵՆԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԲՅՈՒՐԱԿԱՆԻ ԱՍՏՂԱԴԻՏԱՐԱՆՈՒՄ

մատային վառ ու շոգ օրերից մեկն է:

Նորին Ս. Օծուխյուն Վեհափառ Հայրապետը այդ օր՝ հուլիսի 31-ին, երեկոյան ղեմ, բարեհաճեց այցելել Բյուրական:

Վեհափառ Հայրապետի հրավերով, Նորին Ս. Օծուխյան ընկերակցում էր Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների Սովետին կից Հայ Եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահ պ. Հ. Գրիգորյանը:

Վեհափառ Հայրապետին ընկերակցում էին նաև Ս. Էջմիածնի Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամները, տողերիս զրոյ գավազանակիր Մեսրոպ արևդա Անթարյանը և Մայր Աթոռի դիվանապետ պ. Հայկ Առաքելյանը:

Բյուրականը անցյալում եղել է Ամենայն Հայոց Հայրապետների պատմական ամառանոցը:

Զառիվեր ու ոլորապտույտ ճանապարհով բարձրանում ենք գյուղ: Կանաչադարձ պուրակի տպավորություն է թողնում Բյուրականը՝ իր հաճելի օդով և զուլալ ջրով: Կանգ առանք բարձր դիրքի վրա կառուցված պարզ ու համեստ մի շենքի առաջ, որը եղել է կաթողիկոսական հին ամառանոցը: Սրա կողքին արդեն բարձրացել է վարդազույն տուֆից գեղեցիկ, եռահարկ մի շենք, որը լինելու է Բյուրականի միջնակարգ դպրոցի նոր շենքը:

Կաթողիկոսարանի ամառանոցի շենքի շինությունն ու պատմությունը կապված է հատկապես Գեորգ Դ և Խրիմյան Հայրիկ կաթողիկոսների անունների հետ: Մասնավորապես Խրիմյան Հայրիկը շատ քաղցր հիշատակներ է թողել իր այստեղ հանգստացած ժամանակ, քաղցր հուշեր, որոնք պահվում են Բյուրականի բնակիչների և մանավանդ Խրիմյանի հետ միաժամանակ հանգստացող

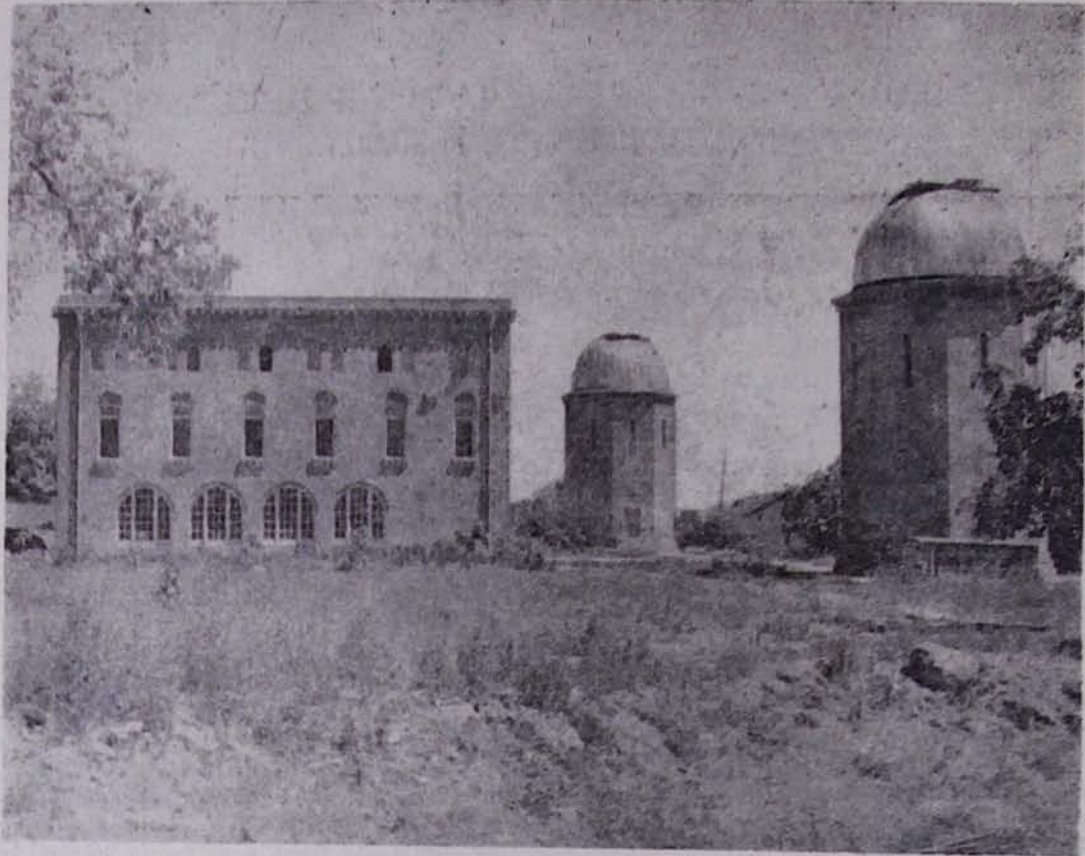
Գեորգյան ճեմարանի նախկին սաների և դասախոսների մոտ: Վեհափառ Հայրապետը շենքին ծանոթացավ հանգամանորեն: Հուշումով դիտեցինք պատմական այն ծառը, որի տակ թիկն տված դիրքով Խրիմյան Հայրիկը նկարվել է: Մեծ հաճությամբ խմեցինք Բյուրականի սառնորակ ջուրը: Մինչ այդ արդեն ողջ բնակչությունը տեղյակ եղավ Վեհափառի ժամանման մասին և հսկա բազմություն խոնվեց մեր շուրջը: Վեհափառ Հայրապետի այցը խիստ ոգևորել էր ժողովրդին, որը ջանասեր մեղունքի պարսի նման պտտվում էր նրա շուրջը: Վեհափառը մտերիմ խոսակցություն ունեցավ աշակերտների հետ նրանց ուսման, դաստիարակության և տարեկրթի բնույթի մասին շուրջ, հետաքրքրվեց նրանց արձակուրդային օրերի աշխատանքներով: Կոլտնտեսության նախագահի հետ ունեցած զրույցի ժամանակ Վեհափառ Հայրապետը հետաքրքրվեց այս տարվա բերքի վիճակով, գյուղացիության նյութական կացության մշակութային և կենցաղային պայմաններով: Այս մտերմական, սրտագին խոսակցությունը խոր գոհունակություն պատճառեց ներկաներին:

Ապա եղանք գյուղի հնամյա եկեղեցում, որը առաջին իսկ հայացքից խորհրդավոր տպավորություն է թողնում այցելուների վրա: Եկեղեցին կառուցված է կարմրավուն տուֆ քարից: Ունի ճարտարապետական ուշագրավ կառուցվածք և բաղնիքի ձև: Եկեղեցին մշտապես լցված է լինում հավատացյալներով, նույնիսկ հեռավոր վայրերից եկած բազմաթիվ ուխտավորներով: Վեհափառը երբ այս մասին հետաքրքրվեց, երևանից օդափոխության համար Բյուրական եկած մի տիկին ասաց, որ ինքը կիրակի օրը մատաղ է արել, և խնդրեց համբուրել Նորին Սրբության Աջը: Աղոթքից հետո հրաժեշտ տվեցինք եկեղեցուն:

և ուղղվեցին դեպի Աստղագիտարանի ժողովուրդը խորապես սգեւորված և զգացված տրամադրությամբ ճանապարհ գրեց Վեհափառ Հայրապետին:

Բյուրականի գեղադիր մեկ բլրի վրա բարձրանում է Աստղագիտարանը, ուր հայրենի գիտնականներ ապակյա վիթխարի աշերտով գիշերները պեղում են մեր աստղալից երկինքը: Հրաշալի է այդ երկինքը և զարմանալի նրա գաղտնիքները: Տուրօրինակ մի կյանք

հաճելի մթնոլորտ, բանաստեղծական գոյություն մի անկյուն: Նրանց, որոնք առաջին անգամ են այցելում այստեղ, թվում է, թե իրենք գտնվում են երկնքին ամենամոտիկ կետի վրա, որտեղից կարծես հեշտությամբ հնարավոր է կարգալ անհամար աստղերի անցյալն ու ապագա ճակատագիրը: Սակայն այս միամիտ կարծիքը այցելուին խիստ անհարմար գրաթյան մեջ է թողնում, երբ լսում է Աստղագիտարանի գիտման հմուտ քարտու-

Բյուրականի աստղագիտարանը

թափառում է այնտեղ մոլորակից մոլորակ, աստղից աստղ, միգամածից միգամած, և որքան ուշադրավ է հետևել այդ խորհրդավոր կյանքի ընթացքին և վալրիվերումներին:

Մտնելով Աստղագիտարանի գեղեցիկ դարբասից ներս, այնտեղ մեզ դիմավորեց գիտնականների մի խումբ իրենց ընտանիքներով: Թեթև մթության մեջ նկատելի էին շրջակա շենքերի հայ ճարտարապետական ոճով ու ճաշակով կատարված ձևավորումները, որոնք գեղեցիկ դիրքի, օդի, ջրի ու մանավանդ հրաշալի երկնքի հետ ստեղծում են չափազանց

լար ալ. Միրզոյանի սպառիչ բացատրություններ, երբ տեսնում է բարդ հեռադիտակները, լաբորատորիայում տեղակայված մեքենագործիքները, լուսանկարչական թիթեղիկներով ստացված աստղանկարները, երբ տեղեկանում է հազար ու մի զարմանալի գաղտնիքների մասին, նոր կազմվող աստղերի, աստղասփյուռների մասին, որոնց «նորածին» անունը տրվեց միմիայն միլիոնավոր տարիների կյանք ունենալու համար: Այցելուն կամա-ակամա ընկնում է զանազան խորհրդածությունների մեջ, փորձում է զար-

մանքը թաքցնել, հիացումը զուսպ կերպով ի հայտ բերել, շափել, վերլուծել, բացատրել ալլեայի բաներ, ու լուծվամբ խոնարհեցնում է հոգնած թարթիչները, այնուամենայնիվ բավարարված չլինելով իր «եզրակացություններից»։ Բյուրականի գեղեցիկ գիշերը պայծառորեն վկայում է այն մասին, թե իրոք աստղերն ունեն իրենց բանաստեղծությունը։ Հայաստանի գիտնականները ամեն գիշեր հաղորդվելով այդ բանաստեղծության թեւովորի խորհրդին, համբորդել են երկնային բոլոր մարմինների միջով ու նվաճել են շատ ու շատ բարձունքներ, մանավանդ աստղասփյուռներ։ Այդ գիտնականների կյանքը յուրօրինակ է ոչ միայն նրա համար, որ գիշերային է, այլև նրա համար, որ երկնային է, բայց երկրի համար։ Այս հանդամանքն է այն գործուն հետաքրքրության շարժառիթը, որոնցով նրանք շրջապատված են ինչպես մեր ժողովրդի, այնպես էլ ամբողջ գիտակից մարդկության կողմից։ Այդ չի՞ վկայում արդյոք այն գեղեցիկ փաստը, որ փոքրիկ Բյուրականի մեծ պատվիրակը, մեր ժողովրդի տաղանդավոր որդի Վիկտոր Համբարձում-

յանը կոնգրեսում աստղերի մասին խոսելիս փառքն ունեցավ իր ուսերին կրելու մեծ նյութոսնի թիկնոցը։

Մենք համոզվեցինք, որ ընդամենը տաստարի առաջ ծնված Աստղագիտարանը այնպիսի հսկայաքայլ առաջընթաց է ապրում, որ սուղվելով երկնքի մեջ, ամենքից առաջ հասավ աստղասփյուռներին, մի տեղ, որտեղից լույսն անգամ միլիոնավոր տարիներ առաջ հանապարհ ընկնելով գեոսես Հայաստան չի հասել... Ահա թե ինչու Հայոց Հայրապետը պատվավոր հյուրերի մատյանում խանդավառությամբ արձանագրեց.

«Այսօր, հուլիսի 31-ին, այցելեցինք մեր երկրի աստղագիտարանը հիացումի և հպարտության զգացումով»։

Բոլորս էլ նման զգացումներով էինք տուրված, երբ հրաժեշտ էինք առնում Աստղագիտարանից։ Բոլորս էլ երջանիկ էինք տուն վերադարձին։

Փա՛ռք հայրենի մեր գիտությանը։

Փա՛ռք մեր փոքրիկ Հայաստանի մեծ գիտնականներին։

ՄԵՍՐՈՊ ԱՐԵՂԱ ԱՆԽԱՐԵԱՆ

